

Emil Filla: dlouho nic - a teď dvě emise současně

Název emise: Umělecká díla na známkách - Emil Filla

Den vydání: 8. března 2022

Hodnota: 39 Kč; kat. č. 1153

Rozměr známky, obrazu: 40 x 50

Grafická úprava: Otakar Karlas

Druh tisku: OF; **Papír:** fl-an-OFF

Tisk: Hradištko, sro.

Tisková forma: 6x PL 4

Náklad: 56.000 (14.000 PL)

FDC: digitální tisk; **Náklad:** 2.600

Tisk: Hradištko, sro.

Dílo našeho nejznámějšího kubisty bylo na československé známce připomenuto před čtyřiceti lety, a to na nejvyšší hodnotě emise Umění 1982 (Pof. č. 2572).

Nešlo však o práci z autorova nejvýznamnějšího období, ale o obraz reagující na dramatické a tragické události roku 1939. Po čtyřech desetiletích se vydavatel K Fillovu dílu vrátil a tentokrát byly pro známku¹⁾ a kresebnou výzdobu FDC zvoleny práce pro autora typičtější - pokud se na to díváme pohledem běžného zájemce o výtvarné umění. Kubistické obrazy Emila Filly dosahují v aukcích mnohamilionových cen, stinným důsledkem této skutečnosti je značný výskyt jejich padělků. To však jistě není případ obrazu na známce, pocházejícího z galerie předního aukčního domu Galerie Kodl. Nejde o první případ, kdy díla z ní byla vybrána pro zpodobnění na známce - např. Schikanederův obraz Ullice v zimě v roce 2014. Na té byla Galerie Kodl výslovně uvedena, zatímco na některých dalších známkách s obrazy z nestátních sbírek bylo uvedeno jen „Soukromá sbírka“. Nyní se tedy konkrétní označení místa, kde se obraz nachází, na známku vrací, což považuju za správné (jde o vítanou podporu a propagaci sběratelství uměleckých děl, prováděného nestátními institucemi a jednotlivci).

Emil Filla (1882-1953) byl vynikající a mnohostrannou osobností s velkým vlivem na naši výtvarnou scénu v období před vypuknutím Velké války a pak za první republiky. Narodil se na Hané, v městečku Chropyně, a zpočátku nic nenaznačovalo, že by se měl stát slavným výtvarníkem. Jeho tatínek byl železničním úředníkem a úřednickou dráhu po absolutoriu obchodní školy nastoupil i mladý Emil. Brzy však poznal, že to není cesta, kterou by chtěl v životě jít, místo „pod penzí“ opustil a jako dvacetiletý se vydal na studia do Prahy. Tady prokázal nepochybný talent, protože byl přijat na Akademii výtvarných umění do ateliéru monumentální malby profesora Bukovace, u něž studovali i další, později významní malíři, např.

Bohumil Kubišta (Bukovacův obraz vyšel na české známce v roce 2002 v rámci společného vydání s Chorvatskem).

Fillův neklidný duch však nenalézal v ateliéru Akademie naplnění, a tak školu po třech letech opustil a vydal se hledat vlastní cestu. V Praze v té době mohli zájemci zhlédnout výstavy vynikajících moderních umělců ze zahraničí, Fillovi životopisci uvádějí, že jej nejvíce ovlivnil Edvard Munch (1905). Pod jeho vlivem začal Filla tvořit expresionisticky, po několika letech se v jeho pracích začaly projevovat prvky kubismu. Filla hodně cestoval a v zahraničí se seznamoval s nejnovějšími

trendy ve výtvarném umění, které pak přinášel k nám. Jako jeden z prvních se nechal ovlivnit kubistickými díly Picassa a Braqua, což pro usedlejší návštěvníky výstav bylo nepochybně překvapení a možná i šok (z toho bychom se měli poučit i my, když se setkáme s pro nás nepochopitelným současným dílem - jednou může být považováno za mistrovský kus!).

Filla byl nepochybně významným tvůrcem už před rokem 1914 a jeho růstu prospěla nedobrovolná emigrace v údobí první světové války, kterou strávil v Nizozemsku. Uvádí se, že tady spolupracoval s československým odbojem, ale především tu studoval a tvořil. Po vzniku republiky krátce působil v diplomatických službách nového státu, ale srdce umělce ho brzy přivedlo zpět k malování. Z následujícího údobí pocházejí jeho nejslavnější obrazy a sochy.

Byl to člověk politický, takže nemohl přejít vzdávající se nacionálně socialistické nebezpečí v sousedním Německu a jako umělec na něj ve svých dílech reagoval.

¹⁾ Pro zajímavost srovnání: Nová známka má skoro 8x vyšší nominál a o 85 % nižší náklad než ta předchozí...

Emil Filla, Hlaven, 1934

FDC

To mu nacisté nezapomněli, už v létě roku 1939 byl zatčen a celou dobu okupace strávil v koncentračních táborech. Byla to jistě strašná osobní zkušenost, vždyť věznění trvalo bezmála šest let! Na rozdíl od Josefa Čapka a dalších umělců jej však přežil, i když se silně podlomil zdravím (prodělal tu mimo jiné šest infarktů!). Po osvobození trvalo skoro rok, než se vrátil k výtvarné práci. Stal se profesorem Vysoké školy uměleckoprůmyslové a vstoupil do komunistické strany, nepochybně přesvědčen, že právě ona povede republiku ke světlým zítřkům. Jako umělec se však brzy dočkal trpkého zklamání. Komunisté zavrhlí celou meziválečnou modernu včetně Fillova díla, a ten se pak - jistě nedobrovolně - začal věnovat krajinařské tvorbě, v marné snaze vyhovět požadavkům socialistického realismu.

Ohlédneme-li se za Fillovým životem, vidíme tvůrčí zápas a dramatická údobí, v nichž by nebylo divu, kdyby propadal beznaději a dokonce se oprávněně obával o holý život. To se samozřejmě projevilo i v jeho díle, výtvarném i slovesném - byl totiž i výtvarným teoretikem. Nezanedbatelná je i jeho činnost sběratelská, v jejímž rámci se soustředil zejména na mimoevropské umění. Filla neměl děti a po tragické smrti jeho vdovy koncem padesátých let velkou část sbírky komunistický režim „znárodnil“ a poté, bohužel, přivedl ke zkáze - v roce 1969 shořela při požáru zámku v Benešově nad Ploučnicí, kde byla uložena.

Fillovo dílo jako vůdčí osobnosti naší výtvarné meziválečné moderny bylo plně doceněno až v údobí skomírání komunistického režimu a zejména pak po roce 1989. Je tedy namístě, že jeho práce byly zařazeny do emisního plánu. Škoda jen, že jde o pouhý ofset, Fillův výrazný výtvarný rukopis by si nepochybně zasloužil minimálně kombinaci s ocelotiskem (černé obrysové linky v malbě k tomu přímo svádějí).

Název emise: Emil Filla (s kupony pro přitisky)

Den vydání: 8. března 2022

Hodnota: B (ke dni vydání 19 Kč); č. 1154

Rozměr známkového obrazu: 23 x 30 mm

Grafická úprava: Petr Foltera

Druh tisku: OF; **Papír:** fl-an-OF

Tisk: Hradištko, sro.

Tisková forma: 4x PL 7 + 14 kuponů (8 potištěných jednotlivě a 6 tvořících jeden obraz, obojí s podobným tématem jako známka; ve variantě pro přitisky je všech 14 kuponů nepotištěných s tím, že 8 je vyhrazeno pro samostatný potisk a 6 pro přitisk jednoho obrazu společně, přes celou jejich plochu)

Náklad: ke dni vydání 98 tis. známek (= 14 tis. PL), z toho 3 tis. PL s nepotištěnými kupony

FDC: nebyla vydána

Tuto „druhou“ podobu přepážkového listu s kupony pro přitisky považuju za velmi zdařilou - otevírá ještě výrazně větší možnosti pro tvůrčí využití zájemců o přitisky. Jen si nejsem jist, zda půjde dobře využít konkrétní výtvarné dílo na známce (nadto takto významné). Za praktičtější považuju univerzální téma - kytice, láhev, rozcestník apod. Třeba se ale pletu a nové téma si své zájemce najde. Rozhodně bych mu to přál. FB

